

1-Tema. Inklyuziv tálim mazmunı hám mánisi

Ulıwma pedagogika hám
psixologiya kafedrası
docenti G.Bekimbetova
p.i.f.d (PhD)

1-tema. Inklyuziv talimniñ teoriya ham metodologialıq tiykarları. Inklyuziv tálim mazmunı ham mánisi

Joba:

1.1. Respublikamızda inklyuziv tálimdi rawajlandırıwdıń huqıqıy-normativ hujjetleri.

1.2. Inklyuziv bilim beriwdiń maqseti ham wazıypaları.

1.3 Inklyuziv tálim ortalıǵı ham onıń normaları

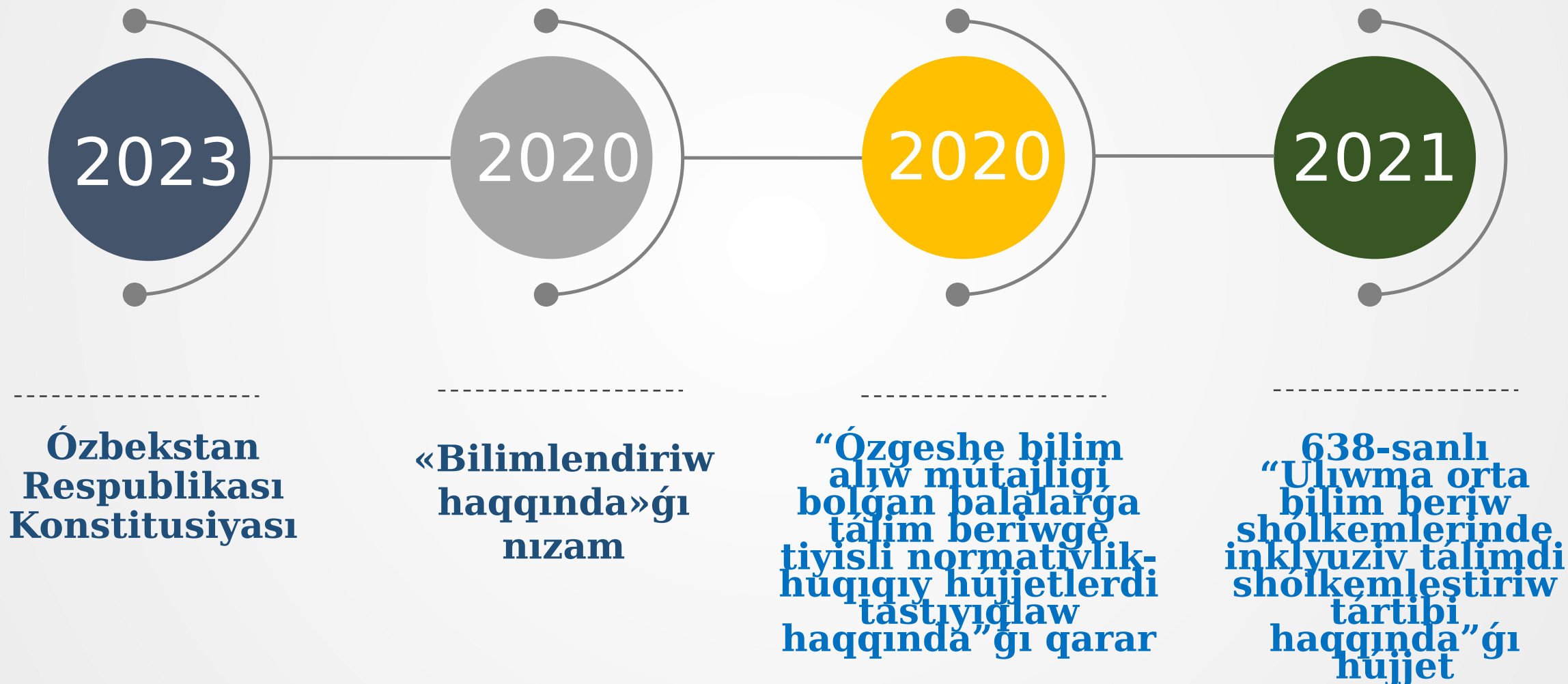

1.4. Mayıplıqtıń medicinalıq modeliniń anıqlaması.

1.5. Qaraqalpaqstan Respublikasında inkyuziv tálimge mıtáj, imkaniyatı sheklengen oqıwshılar menen islesiw máseleleri.

Respublikamizda inklyuziv tálimdi rawajlandırıwdıń huqıqıy-normativ hujjetler

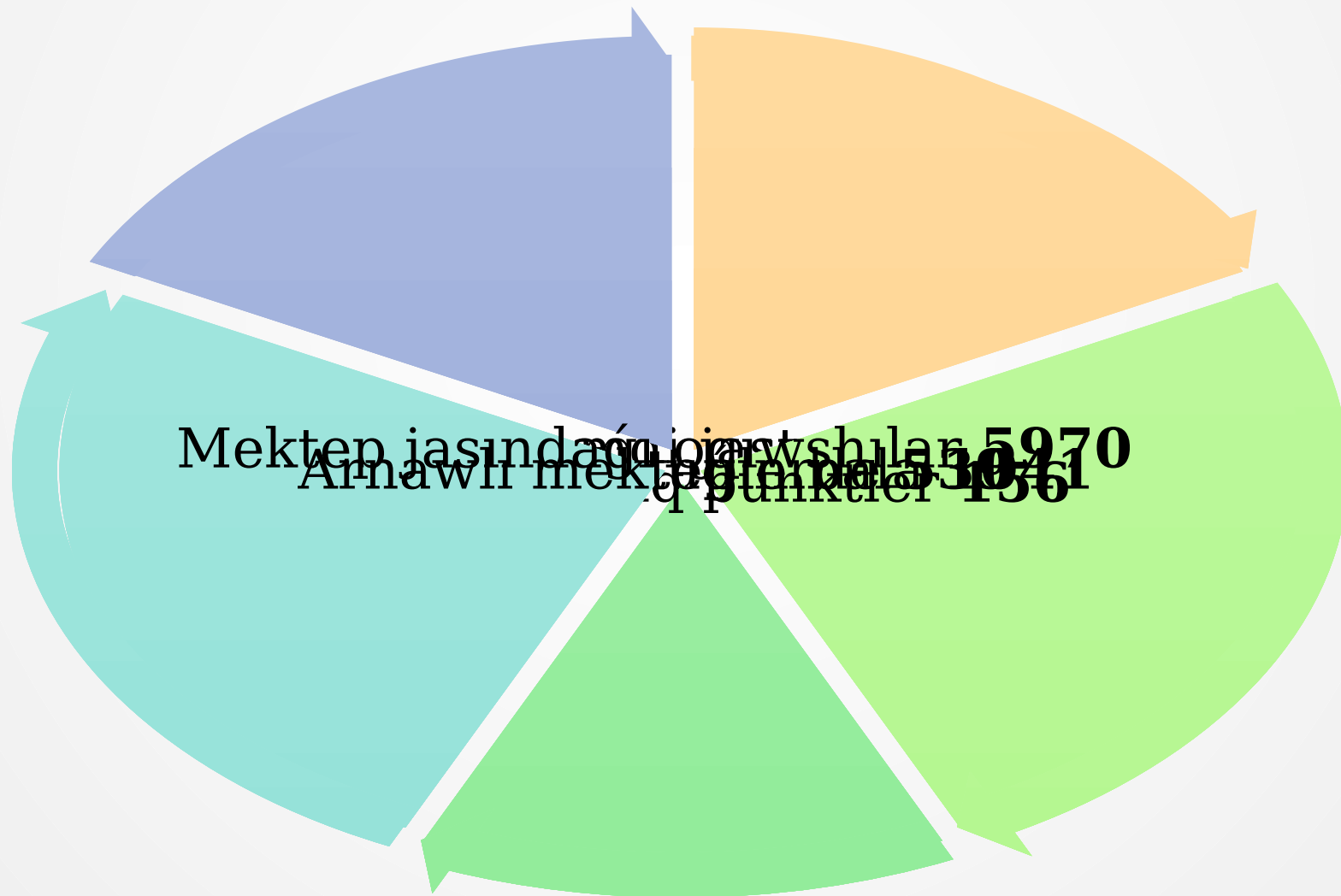

57-ststya

Mámleket mayıplığı bolǵan shaxslardıń social, ekonomikalıq hám mádeniy tarawlar ob'ektleri hám xızmetlerinen tolıq paydalanıwı ushın shárt-shárayatlar jaratadı, olardıń jumısqa jaylasıwına, tálim alıwına kómeklesedi, olarǵa zárúr bolǵan informaciyanı tosqınlıqsız beriwiniń támiyinleydi.

Qaraqalpaqstan Respublikasında mayıplıǵı bar,
imkaniyatı sheklengen jaslar demografiyalıq
kórsetkishi **9083**

Moynaq rayonu		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	145	1,3
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	109	75,1
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	36	24,8
4.	Arnawlı mekteplerde	6	4,1
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	16	11,0
6.	Logopediyalıq punktler	0	0

Nókis rayon		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	360	1.72
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	272	75.5
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	18	5
4.	Arnawlı mekteplerde	40	11.1
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	26	7.22
6.	Logopediyalıq punktler	4	1.1

Taqiyatas rayonu		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	362	1.5
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	258	71,2
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	104	28,7
4.	Arnawlı mekteplerde	24	6,6
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	54	14,9
6.	Logopediyalıq punktler	1	0,2

	Nókis qalası	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	1809	1,6
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	1250	69,0
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	559	30,9
4.	Arnawlı mekteplerde	105	5,8
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	298	16,5
6.	Logopediyalıq punktler	0	0,0

	Ellikqala rayonı	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	1074	17.4%
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	554	
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	327	
4.	Arnawlı mekteplerde	12	
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	105	
6.	Logopediyalıq punktler	0	

	Bozataw rayonı	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	106	1,8
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	85	80,1
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	21	19,8
4.	Arnawlı mekteplerde	6	5,6
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	9	8,4
6.	Logopediyalıq punktler	-	

Shımbay rayonu		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	561	1,5
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	315	56,1
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	137	24,4
4.	Arnawlı mekteplerde	18	3,2
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	62	11,0
6.	Logopediyalıq punktler	3	6,2

Kegeyli rayonu		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	393	16,6
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	277	
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	116	
4.	Arnawlı mekteplerde	56	
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	32	
6.	Logopediyalıq punktler	0	

Beruniy rayonu		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	1157	15,9
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	668	
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	489	
4.	Arnawlı mekteplerde	57	
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	146	
6.	Logopediyalıq punktler	0	

	Qaraózek rayonu	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	245	1,5
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	164	66,9
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	61	24,8
4.	Arnawlı mekteplerde	45	18,3
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	21	8,5
6.	Logopediyalıq punktler	4	1,6

	Qońırat rayonu	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	673	
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	499	
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	174	
4.	Arnawlı mekteplerde	82	
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	74	
6.	Logopediyalıq punktler	1	

	Taxtakópir rayonu	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	186	
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	77	
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	48	
4.	Arnawlı mekteplerde	10	
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	31	
6.	Logopediyalıq punktler	3	

Xojeli rayoni		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	641	14,7
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	460	71,7
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	181	28,2
4.	Arnawlı mekteplerde	52	11,3
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	54	11,7
6.	Logopediyalıq punktler	1	

	Tórtkúl rayoni	Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	1107	
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	792	
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	192	
4.	Arnawlı mekteplerde	5	
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	75	
6.	Logopediyalıq punktler	138	

Qanlıkol rayoni		Sanı	%
1.	Ulıwma sanı	264	1,6
2.	Mektep jasındaǵı oqıwshılar	190	71,9
3.	Mektepke shekemgi jastaǵı balalar	48	18,1
4.	Arnawlı mekteplerde	21	7,9
5.	Úyde oqıtılatuǵın bala	38	14,3
6.	Logopediyalıq punktler	1	0,3

“Ózgeshe bilim alıw mútajligi bolǵan balalarǵa tálim-tárbiya beriw sistemasın jáne de jetilistiriw ilajları haqqında”ǵı 2020-jıl 13-oktyabrdegi PQ-4860-sanlı Qararı

Ózbekstan Respublikası Ministrler Kabinetiniń 2021-jıl 12-oktyabrdegi 638-sanlı Qararına qosımsha “Ulıwma orta bilim beriw mákemelerinde inklyuziv tálimdi shólkemlestiriw tártibi haqqında” ǵı Qararı qabıl etildi.

“Bala huqıqları haqqında”ǵı Konvenciyaǵa 2006-jıldıń 13-dekabrinde kirgizdi. Bul Konvenciya 1989-jılı 20-noyabrde, al “Mayıplardıń huqıqları haqqında” Konvenciya 2007-jılı qabıllandı.

1.2. Inklyuziv bilim beriwdiń maqseti hám wazıypaları

Inklyuziv bilim beriw maqseti -barlıq kategoriyadaǵı shaxslardıń sapalı bilim alıwǵa teń huqıqların ámelge asırıw.

Inklyuziv bilim beriwdiń tiykarǵı wazıypaları:

ózgeshe bilim alıw zárúrligi bar oqıwshılardı jeke dúzetiw-pedagogikalıq hám sociallıq-psixologiyalıq qollap-quwatlawdı támiyinlew;
bilim alıwshılardı mektep jámiyetiniń áhmiyetli hám belsendi aǵzasına aylanıw múmkinshiligin beretuǵın qolaylı ortalıq jaratıw;
balanıń ózin-ózi bahalawın joqarılátıw;
qıw hám sociallandırıw zárúrligin arttırıw;
qolaylı «irkinishsiz ortalıq» dúziw hám bilim alıwshılardı teńlestiriwshi qurallar menen támiyinlew;
inklyuziv oqıtıwdı ámelge asıratuǵın bilim beriw shólkemleri kadrlarınıń sapalıq quramın jaqsılaw;
ózgeshe oqıtıwdı talap etetuǵın shaxslardıń texnikalıq-kásiplik yamasa joqarı bilim alıwına tásir etip, kásip iyelewine jaǵday jaratıw

1.3 Inklyuziv tálim ortalığı hám onıń normaları

Kóriwde nuqsanı bolǵan balalar **Esitiwde nuqsanı bolǵan balalar**

Somatik kesellikler (psixofizik hám sóylewdiń rawajlanıw dárejesi jasına uyqas kelmeytuǵın balalar)

1.3 Inklyuziv tálim ortalığı hám onıń normaları

Sóylewinde awır kemshilikler bolǵan balalar

Intellektuallıq rawajlanıwı toqtap qalıńǵan, talma jaǵdayında bolǵan balalar

1.3 Inklyuziv tálim ortalığı hám onıń normaları

Intellektual rawajlanıwı
toqtap qalğan halda
tayansh-háreket
sistemasındaǵı aynıwı
bolğan balalar;

Aqlıy rawajlanıwı toqtap
qatlğan yamasa psixikalıq
rawajlanıwda arqada
qalğan balalar (ózi háreket
ete alatuǵın yamasa
qosımsha úskeneler hám
mayıplıq arbasında
háreketlenetuǵın balalar

**Intellektuallıq rawajlanıwdıń potensial
buzılmagan múmkinshilikleri menen
psixikalıq rawajlanıwda arqada qalǵan
balalar;**

Minez-qulıq hám
ruwxıyatında qopal
buzılıwlarısız autistik
spektrı buzılǵan balalar

Tayansh-háreket
apparatında nuqsanı
bolǵan balalar

**Qaraqalpaqstan Respublikasınıń házirgi jaǵdayında
inklyuziv bilim beriwdi ámelge asırıwdıń
strategiyalıq baǵdarları sıpatında tómendegi
wazıypalar anıqlanǵan:**

- mektepke shekemgi jastaǵı balalardıń erte diagnostikasın hám psixologiyalıq-pedagogikalıq qollap-quwatlaw sistemasın rawajlandırıw;
- ózgeshe bilim alıw zárurlıǵı bar shaxslardıń sapalı bilim alıwın támiyinlew maqsetinde oqıtıwdıń ilimiy-pedagogikalıq tiykarın, qánigeler bilimin hám materiallıq-metodikalıq bazanı jaqsılaw;
- inklyuziv bilim beriwdiń rawajlanıwın támiyinlew ushın ilimiy-metodikalıq hám ilimiy-izertlewler alıp barıw;
- inklyuziv bilim beriwge qolaylı jaǵday tuwdıratuǵın institucional ortalıqtı jetilistiriw;
- imkaniyatı sheklengen shaxslardıń kásiplik miynet tayarlıǵı hám qolaylı sociallasıwı ushın jaǵday jaratıw.

Diqqatlarıńız ushın raxmet

